

ประโยค ป.ธ. ๔

แปล มคอเป็นไทย

สอบ วันที่

๒๕๖

๑. ยสุมา ปเนตถ เภฏฐา วุตตนเยน สทฺเทเยว วาจา น เจตนาวิริตฺติเย ตสฺมา อัย
 วาจา วินโยติ เอตถ ปริยาปนฺนา น โหติ ฯ อคาริยวินยสฺมี ทิ มุสาวาทา เวมณีอาทโย
 เจตนาปิ วฏฺฏนฺติ วิริตฺติโยปิ น สทฺเท ฯ อยมตฺโถ อฏฺฐสาลินิยมฺปิ วุตฺโต ฯ ตสฺมา สุภาสิตา
 วาจา วิสสมงฺคลภาเวน วุตฺตา ฯ ยมฺปนฏฺฐกถายํ ยสุมา จ อัย วินยปริยาปนฺนาเอว ตสฺมา
 วินยคฺคหณฺน เอตํ อสงฺคณฺหิตฺวา วินโย สงฺคเหตุพฺโพติ วุตฺตํ ตตถ วินยปริยาปนฺนาติ วจเน
 การณํ คเวสิตพฺพํ ฯ เอตํ อสงฺคณฺหิตฺวาติ เอเตน ตสฺสา วิสสมงฺคลภาเวน วุตฺตพฺพตํ ทสฺเสตี ฯ
 วินโย สงฺคเหตุพฺโพติ ยถาวุตฺโต ทฺวิธวินโย เอว วินยคฺคหณฺน สงฺคเหตุพฺโพ น สุภาสิตา
 วาจา ฯ อิมินา ตสฺสา วินย อปฺริยาปนฺนตฺปิ ทสฺเสตีติ ทฏฺฐพฺพํ ฯ อฏฺฐกถายนฺตุ อยมฺปิ
 อุกฺยโลกิตฺตฺสฺชาวหนโต มงฺคลนฺติ เวทิตพฺพาติ เอกตตฺกเมว วุตฺตํ ฯ

ปฐฺมมเย กถา ฯ

อถวา ปเรสฺส ฐมฺมเทสนา วาจา อิทฺ สุภาสิตา วาจาติ เวทิตพฺพา ฯ สา ทิ ยถา
 ปฏฺฐิรูปเทสวาโส เอวํ สตฺตทานํ อุกฺยโลกิตฺตฺสฺซนิพฺพานาธิคมปจฺจยโต มงฺคลนฺติ วุจฺจติ ฯ
 พุทฺธวจนฺณหิ เขมฺภาเวน สพฺพวาจันํ อุตฺตมตฺตา สุภาสิตนฺติ วุจฺจติ ฯ วงฺคีสฺตฺเถโรปิ
 อิมฺเมวตฺถํ วิญฺญาเปนฺโต ภควโต สมนฺมุขา สุภาสิตสฺสฺตฺตปฺริยาปนฺนํ อิมํ คาถมาท

ยํ พุทฺโธ ภาสตี วาจํ เขมํ นิพฺพานปตฺติยา
 ทฺกฺขสฺสฺนตฺกิริยาย สา เว วาจันมฺตฺตมาติ ฯ

ตตถ เขมฺนฺติ อภยํ นิรฺูปทฺทวํ ฯ กสฺมาติ อาท นิพฺพานจฺจาที ฯ ยสุมา สา วาจา
 กิเลสฺนิพฺพานํ ปาเปติ วฏฺฏทฺกฺขสฺส จ อนฺตฺกิริยาย สํวตฺตติ ตสฺมา เขมาติ อตฺโถ ฯ อถวา
 พุทฺโธ ยํ เขมฺมคฺคปฺปกาสนฺโต เขมํ วาจํ ภาสตี ฯ กิมตฺถํ ฯ นิพฺพานปตฺติยา กิเลส-
 นิพฺพานปชฺชนตฺถํ ทฺกฺขสฺสฺนตฺกิริยาย วฏฺฏทฺกฺขนตฺสงฺขาตอมตฺตนิพฺพานสจฺฉิกรณตฺถญจ ฯ สา
 วาจา เว เอกํเสเนว สพฺพวาจันํ อุตฺตมา เสฏฺฐาติ ตพฺพณฺณนโย ฯ

[๒๘๖] ยสฺมา ปเนตถ เหมจฺจ วุตฺตนฺเยน สทฺโตะเยว วาจา น เจตนาวิริติโย ตสฺมา
อโย วาจา วินโยติ เอตถ ปรียาปฺนฺหา น โหติ ฯ อคาริยวินยสฺมี ทิ มุสาวาทา เวมณีอาทโย
เจตนาปิ วฏฺฏนฺติ วิริติโยปิ น สทฺโตะ ฯ อยมตฺโถ อฏฺฐสาลินิยมฺปิ วุตฺโต ฯ ตสฺมา สุภาสิตา
วาจา วิสสมฺภคภาเวน วุตฺตา ฯ ยมฺปนฏฺฐกถายํ ยสฺมา จ อโย วินยปรียาปฺนฺหาเอว ตสฺมา
วินยคฺคทณฺเณน เอตํ อสงฺคณฺหิตฺวา วินโย สงฺคเหตุพฺโพติ วุตฺตํ

[๒๘๖] ก็เพราะเสียงนั่นเอง ชื่อว่า วาจา โดยนัยที่กล่าวไว้ในหนังสือในมงคลชื่อว่า
สุภาสิตา จ ยา วาจา นี้, ทำให้เจตนาและวิริติไม่ ฉะนั้น วาจาจึงไม่นับเข้าในมงคลชื่อว่า
วินยนี้ฯ เพราะในอคาริยวินย เจตนามีเจตนาเป็นเครื่องเว้นจากการพูดเท็จเป็นต้นก็ดี วิริติก็ดี
ย่อมควร, เสียงไม่ควร ฯ ความข้อนี้แม่ในอรรถกถาอฏฺฐสาลินี ท่านก็กล่าวไว้แล้ว ฯ
เพราะฉะนั้น พระผู้มีพระภาคจึงตรัสว่าจาสุภาชิตไวัโดยความเป็นมงคลแผนกหนึ่ง ฯ แต่คำใด
ท่านกล่าวไว้ในอรรถกถาว่า "ก็เพราะวาจาสุภาชิตนี้ นับเข้าในวินยนั่นเอง; ฉะนั้น พระผู้มีพระ
ภาคจึงไม่ทรงสงเคราะห์วาจาสุภาชิตนั้นด้วยวินยศัพท์พึงสงเคราะห์แต่วินย(อย่างเดียว)" ดังนี้,

ตตถ วินยปริยาปนนาติ วจเน การณํ คเวสิตัพพํ ฯ เอตํ อสงฺคณฺหิตฺวาติ เอเตน ตสฺสา
 วิสสมฺภคฺคาเวณ วตฺตพฺพตํ ทสฺเสติ ฯ วินโย สงฺคเหตุพฺโพติ ยถาวุตฺโต ทฺวิธวินโย เอว
 วินยคฺคทเถน สงฺคเหตุพฺโพ น สฺภาสิตา วาจา ฯ อิมินา ตสฺสา วินย อปริยาปนฺนตฺปิ ทสฺเสตีติ
 ทฏฺฐพฺพํ ฯ อฏฺฐกฺกถายนฺตุ อยมฺปิ อุกฺยโลกฺหิตสฺสขาวหนโต มงฺคฺลนฺติ เวทิตพฺพาติ เอกตฺตกเมว
 วุตฺตํ ฯ

ปฐมนเย กถา ฯ

[๒๘๗] อถวา ปเรสํ ฌมฺมเทสฺนา วาจา อธิ สฺภาสิตา วาจาติ เวทิตพฺพา ฯ สภา ทิ
 ยถา ปฏฺฐิรูปเทสฺวาโส เอวํ สตฺตทานํ อุกฺยโลกฺหิตสฺสขนิพฺพานาติคมปจฺจยโต มงฺคฺลนฺติ วุจฺจติ ฯ
 พุทฺทวจนฺตฺปิ ฌมฺภาเวณ สพฺพวาจานํ อุตฺตมตฺตตา สฺภาสิตนฺติ วุจฺจติ ฯ

บรรดาคำทั้ง ๒ นั้น ในคำว่า นับเข้าในวินัย ฟังค้นหาเหตุ ฯ พระอรรถกถาจารย์แสดงความรู้
 วาจาสุภาชิตนั้น เป็นวาจาที่พระผู้มีพระภาคพึงตรัสไว้โดยความเป็นมงคลแผนกหนึ่ง ด้วยคำนี้
 ว่า เอตํ อสงฺคณฺหิตฺวา ฯ สองบทว่า วินโย สงฺคเหตุพฺโพ ความว่า ควรสงเคราะห์วินัย ๒ อย่าง
 ตามที่กล่าวมาแล้วนั่นแล ด้วยวินัยคัมภีร์, ไม่ควรสงเคราะห์วาจาสุภาชิต ฯ ฟังเห็นสันนิษฐาน
 ว่า "พระอรรถกถาจารย์ย่อมแสดงแม้ความรู้ที่วาจาสุภาชิตนั้น ไม่นับเข้าในวินัยด้วยสองบทนี้"
 ดังนี้ ฯ ส่วนในอรรถกถา ท่านกล่าวคำเพียงเท่านั้นเท่านั้นว่า "แม้วาจาสุภาชิตนี้ ฟังทราบว่
 เป็นมงคล เพราะนำมาซึ่งประโยชน์สุขในโลกทั้ง ๒" ฯ

กถาในนัยที่ ๑ จบ ฯ

[๒๘๗] อีกนัยหนึ่ง วาจาเป็นเครื่องแสดงธรรม แก่ชนเหล่าอื่น ฟังทราบว่ เป็นวาจา
 สุภาชิต ในมงคลข้อนี้ ฯ ความจริง วาจาสุภาชิตนั้น พระผู้มีพระภาคตรัสว่เป็นมงคล เพราะ
 เป็นปัจจัยแห่งประโยชน์สุขในโลกทั้ง ๒ และบรรลู่พระนิพพาน แห่งสัตว์ทั้งหลาย เหมือนการ
 อยู่ในประเทศอันสมควร ฉะนั้น ฯ แท้จริง พระพุทธพจน์ท่านก็กล่าวว่ เป็นสุภาชิต เพราะ
 เป็นวาจาสูงสุดแห่งวาจาทั้งปวงโดยความเป็นวาจาอันเกษม ฯ

วงศ์สฤทโธปปี อิมเมตถุณ วิญญาเปโนโต ภควโต สมมุขา สุภาสิตสุตตปริยาปนน อิม คาทมาห
ยํ พุทฺโธ ภาสตี วาจํ เขมํ นิพพานปตฺติยา
ทุกฺขสฺสหนฺตกิริยา ย สา เว วาจานฺมุตฺตมาตี ฯ

ตตถ เขมนฺตี อภยํ นิรูปทฺทวํ ฯ กสฺมาตี อาห นิพพานจฺจาทิ ฯ ยสฺมา สา วาจ
กิเลสฺนิพพานํ ปาเปตี วญฺญุทุกฺขสฺส จ อนฺตกิริยา ย สํวตฺตติ ตสฺมา เขมาตี อตฺโถ ฯ อถวา
พุทฺโธ ยํ เขมมคฺคปฺปกาสนฺโต เขมํ วาจํ ภาสตี ฯ กิมตถํ ฯ นิพพานปตฺติยา กิเลส-
นิพพานปชฺชนตถํ ทุกฺขสฺสหนฺตกิริยา ย วญฺญ-

แม้พระวังคีสเถระ เมื่อจะยังกฤษบุตรให้เข้าใจความนี้แล จึงกล่าวคาถานี้ อันนับเข้าในสุภาสิต-
สูตร เฉพาะพระพักตร์พระผู้มีพระภาคว่า

**"พระพุทฺธเจ้า ตรัสพระวจาไดอันเกษม เพื่อบรรลुพระ
นิพพาน เพื่อทำที่สุดทุกฺข, พระวจานั้นแล เป็นวจาสูงสุด
แห่งวจาทั้งหลาย ฯ"**

นัยอันมาในอรรถกถาสุภาสิตสูตรนั้นว่า "บรรดาบทเหล่านั้น บทว่า เขมํ คือ ไม่มีภัย
ได้แก่ไร้อุปัทวะ ฯ เพื่อเฉลยคำย่อถามว่า เพราะเหตุไร ท่านจึงกล่าวว่า ... พระนิพพาน
เป็นต้น ฯ อธิบายว่า ชื่อว่า เกษม เพราะวจานั้นให้บรรลุกิเลสนิพพาน และเป็นไปเพื่อทำที่สุด
วิญญูทุกฺข ฯ อีกอย่างหนึ่ง พระพุทฺธเจ้าตรัสพระวจาได ชื่อว่าเกษม เพราะประกาศมรรค
อันเกษม ฯ ก็ตรัสเพื่อประโยชน์อะไร ? ฯ ตรัสเพื่อบรรลุพระนิพพาน คือเพื่อถึงกิเลสนิพพาน
(และ) เพื่อทำที่สุดทุกฺข คือเพื่อทำให้แจ้งซึ่งอมตนิพพาน อันนับว่าที่สุดแห่งทุกฺขในวิญญู ฯ

ทุกขนต์สงฆาตอมตนิพพานสัจฉิกรณตถถญจ ฯ ส่า วาจา เว เอกังเสนเว สัพพวajanัน อุตตมา
เสฏฐาติ ตพพณณนโย ฯ

วajanันแลสูงสุด คือประเสริฐสุดแห่งวajanันทั้งปวงโดยส่วนเดียวแท้จริง" ฯ